

ZÁRÓBESZÁMOLÓ
- részletekben történő támogatás esetére -

Pályázati kiírás száma: GVH VKK /4/2009

Program elnevezése: A versenypolitika hatékonyabbá tétele és a tisztességes piaci verseny elősegítése – adatbázis, felmérés és workshop formájában

A támogatási szerződés száma: AL/1866/2010.

Kedvezményezett neve és székhelye: Transparency International Magyarország Alapítvány, 1076 Budapest, Garay u. 29-31.

Szakmai felelős neve: Alexa Noémi

A Program befejezésének határideje: 2010. október 15.

A Program befejezésének tényleges időpontja: 2010. november 30.

A Támogatás összege: 2.500.000 forint

1. Mutassa be a Program megvalósításának menetét, főbb lépéseit!

A projekt célja: A versenypolitika hatékonyabbá tétele és a tisztességes piaci verseny elősegítése. Továbbá elérendő célunk a versenykultúra feltérképezése, a fogyasztói kultúra fejlesztése, a versenyszabályokra vonatkozó tájékozottság növelése.

A projekt három fő szakaszból áll:

1. Adatbázis fejlesztés és feltöltés

A Transparency International Magyarország e projekt keretében célul tűzte ki, a tisztességes piaci verseny, az átláthatóság növelését, valamint elősegíteni kívánja a versenytörvény tiszteletben tartását. Szervezetünk létrehozott egy adatbázist, amely a Gazdasági Versenyhivatal döntései, és az ezek nyomán indított bírósági eljárások során született ítéletek több szempontú keresését teszi lehetővé. A honlap újdonsága, hogy az adatbázis révén bárki számára könnyen azonosíthatók a jogsértést elkövető üzleti szereplők, átláthatóvá válnak a kiszabott szankciók, feltérképezhetők a kockázatos üzleti szektorok és cégek. A rendszer segítségével nyomon követhető, hogy egy-egy cég milyen típusú visszaélésekben volt érintett, adott ügyben milyen döntések születtek, a Gazdasági Versenyhivatal döntését követően hogyan járt el a bíróság, amennyiben eljár, milyen szankciókat szabtak ki az egyes szektorokban.

Az adatbázis a 2006. január 1. és 2008. október 1. közti időszak adatait tartalmazta. Mivel ez egy igen szűk időintervallumot ölelt fel, így szükséges volt a korábbi döntések feltérképezése és az adatbázisba történő rögzítése.

- a. Ezen szakasz keretében feltérképeztük a 2001. április 1. és 2005. december 31. időszak közötti döntéseket és rögzítettük azokat az adatbázisban.
- b. Az adatbázist folyamatosan naprakészen tartjuk.

- c. Az adatbázisba a GVH honlapján tanulmányozott döntések alapján új ügýtípusokat vittünk fel, mely fedi a vonatkozó jogszabályi hivatkozásokat, így a döntések átláthatóbbá, elemezhetőbbé váltak.

2. Versenykultúra etikai színvonalának feltérképezése kérdőíves vizsgálattal. A kérdőív nemzetközi gyakorlatban már jól bevált kérdésekből áll.

Nagyon kevés adat áll rendelkezésünkre arról, hogy a vállalatok, cégek mennyire működnek etikusán, milyen mértékben tartják be a versenykultúra megfelelő szabályait, illetve mennyire értenek mindezzel egyet.

A Magyarországon tevékenykedő üzletemberek szerint hazánkban nem – vagy csak rendkívül nehezen – lehet korrupciómentesen érvényesülni az üzleti életben. Ezért a Transparency International Magyarország versenykultúra felmérést készített a Magyarországon tevékenykedő cégeket bevonva, *négy szektorban*: 1) informatika, 2) egészségügy és kórház, 3) építőipar, 4) logisztika és szállítmányozás. A felmérés *célja* az volt, hogy feltérképezze a versenykultúra színvonalát, átfogó visszajelzést adjon a felmért szektorokban a magyarországi üzleti életben megfigyelhető versenylehetőségeket és üzleti környezetet érintően, továbbá hozzájáruljon a tisztességes versenyhez, és egyben növelje a versenyszabályokkal kapcsolatos tájékozottságot. A versenykultúrával kapcsolatos felmérés online kérdőívvel került lebonyolításra. A kérdőív 39 kérdésből állt, és négy nagyobb *kérdéskört* érintett: 1. Piaci adottságok, 2. Versenyellenesség megnyilvánulásai, 3. Versenyügyek, 4. Versenykultúra, versenyetika.

A kérdőívet az Omaha Business Ethics Alliance fejlesztette ki, és átadva nekünk a jogokat, mi ezt a kutatást végeztük el Magyarországon.

- a. Ezen szakasz keretében lefordítottuk és hazai viszonyokra igazítottuk a nemzetközi kérdőívet.
- b. A kérdőívet gyártó programba illesztettük. Ennek segítségével elektronikus formában elkészíthető és lekérdezhető volt a vizsgálat.
- c. Megtörtént a kérdőív lekérdezése. A célcsoport a Magyarországon található cégek, nagyvállalatok ügyvezető igazgatói, illetve dolgozói voltak fenti négy szektorban.
- d. A lekérdezések lezárását követően kiértékeljük a válaszokat.

3. Eredmények alapján workshop szervezése, az eredmények publikálása

A Transparency International megalakulása óta igyekszik minél intenzívebb kapcsolatot ápolni a hazai üzleti szektorral. Kutatásainkban több cégvezető részt vett, rendszeresen együttműködünk kamarákkal, üzleti szervezetekkel. Ennek mintegy folytatásaként, szeretnénk képezni, oktatni a hazánkban működő vállalatok vezetőit, dolgozóit. Úgy véljük, hogy az ismeretek bővítése, a folyamatos tanulás, a tiszta üzleti életre való nevelés egyik alappillére.

- a. Annak érdekében, hogy elősegítsük a versenykultúra fejlődését és versenyszabályokkal kapcsolatos tájékozottságának növelését a versenykultúra kutatással kapcsolatos eredményeinket és az üzleti szektor, közszféra és a civil szektor számára megfogalmazott ajánlásainkat 2010. november 30-án tartott üzleti reggelinken írásos formában mutattuk be.

- b. A versenykultúra felmérés eredményeit és ajánlásainkat a Transparency International honlapján hoztuk nyilvánosságra.
<http://www.transparency.hu/verseny>

A program megvalósításának menete/ütemterv:

Hónap	Tevékenység
2009. szeptember	Projekt előkészítése
<i>I. szakasz:</i>	
2009. szeptember	Szoftver fejlesztése
2009. október	Szoftver fejlesztése
2009. november	Döntések elemzése
2009. december	Döntések elemzése
2010. január	Adatbázis feltöltése
2010. február	Adatbázis értékelése
<i>II. szakasz:</i>	
2010. február	Kérdőív elkészítése
2010. március	Kérdőíves lekérdezések lebonyolítása
2010. április	Kérdőíves lekérdezések befejezése
2010. május	Adatbázis tisztítása
2010. június	Adatok elemzése
2010. július	Adatok elemzése
2010. augusztus	Elemzés befejezése
2010. szeptember	Végleges beszámoló elkészítése
<i>III. szakasz:</i>	
2010. november	Eredmények alapján workshop szervezése résztvevőknek
	Eredmények publikálása a nyilvánosság számára

2. Összegezze és értékelje a Program eredményeit!

A magánszektor kulcsszerepet játszik a korrupció elleni fellépésben. Szoros összefonódás mutatható ki az átláthatóság és a gazdasági növekedés között, így egy ország versenyképességét, befektetési környezetét nagyban meghatározza, hogy az üzleti élet szereplőinek milyen mértékű és típusú korrupcióval kell szembenéznie. Magyarországon a vállalkozásokra és a versenyre vonatkozó jogszabályok elvileg megfelelő és stabil alapot biztosítanak a vállalkozás szabadságához és a tiszta verseny érvényesüléséhez. A gazdasági és a közélet elleni bűncselekmények büntetési tételei megfelelően szigorúak, a jogalkalmazás azonban komoly hiányosságokat mutat. A jogszabályi és jogalkalmazási hiányosságok, illetve a gazdasági környezetből adódó szűk keresztmetszetek mellett a magyarországi korrupció kulturális okokra, a társadalomba beivódott erkölcsi szemléletre is visszavezethető. A magyarországi üzleti kultúra nem a tiszta versenyt helyezi középpontba, nincs benne a köztudatban az etikus üzleti viselkedés hosszú távú profitteremtő és kockázatcsökkentő hatása, a visszaéléseken kapott cégek nem esnek rossz társadalmi megítélés alá. Magyarországon tevékenykedő üzletemberek szerint hazánkban nem – vagy csak rendkívül nehezen – lehet korrupciómentesen

érvényesülni az üzleti életben. A Transparency International Magyarországnak célja, hogy e szemléleten változtasson.

Ezen program keretében folytattuk a Transparency International és a GVH közös honlapjának feltöltését a 2001 és 2005 közötti döntésekkel, valamint a 2008 utáni döntésekkel is. Az adatbázist naprakészen tartjuk és az új törvényhelyeknek megfelelő kategóriákat hozunk létre, hogy a döntések besorolása, szűrése és elemezhetősége egyszerűbb, áttekinthetőbb legyen.

A kérdőíves felmérés és versenykultúra elemzés keretében összesen 628 céget kerestünk meg, melyből 155 cég vett részt a felmérésben (25 %-os válaszadási hajlandóság). A kérdőívet így a válaszadókra vetítve részlegesen 60 %, illetve teljesen 43 % töltötte ki. A felmérésben 62 informatikai, 28 egészségügyi, 36 kórház, 13 logisztikai és 16 építőipari cég vett részt. A válaszadók 83 %-a a cégek felső vezetői körébe sorolható.

Megállapítható, hogy a válaszadók 82%-át érdeklik a *versenykultúrával* kapcsolatos anyagok és 58% rendelkezik *megfogalmazott versenytikai* elvárásokkal (ami leírt formában a 39 % esetében áll rendelkezésre). A válaszadók piaci viszonyait a *verseny intenzitása* szempontjából nagyon (57%) vagy eléggé (27%) intenzívnek találják. Jellemző a versennyel kapcsolatos cégtudatosság (82%), és a fogyasztói hűség (67%) is.

A válaszadók *versenyellenes magatartásként* értékeli a kartelleket (96%), az erőfölénnyel való visszaélést (88%). A versenykorlátozó megállapodások *súlyozott* rangsorában a legkárosabbnak értékelték a közbeszerzéssel kapcsolatos összejátszást, majd sorban a következő a piacfelosztás, a közbeszerzésen kívüli összejátszás, a piacra lépés akadályozása, és az ármeghatározás. A közbeszerzési kartellekkel szemben alkalmazott *büntetőjogi szankciókkal* kapcsolatban a válaszadók nagy része (kb.80%) a cégek és cégvezetők büntetőjogi szakcionálhatóságával egyetért. A versenyjog-sértő üzleti gyakorlat miatt kiszabott *szankciók* tekintetében Magyarország viszonylatában a visszajelzők 54%-a nem találta megfelelőnek az alkalmazott pénzbírságok nagyságát azok visszatartó hatása szempontjából; az engedékenységi politikát 40% nem találta megfelelőnek szankcióenyhítő szempontból. A válaszadók egyharmada nem tudott a szankciók mértéke vagy megfelelősége, sem az engedékenységi politika alkalmazása tekintetében véleményt formálni.

A válaszadók 47%-a nem ismeri az *engedékenységi politikát*, 42% van tisztában azzal, hogy egy engedékenységi kérelem teljes bírságelengedéssel is járhat. 35% jelölte meg, hogy mentesülési garanciával jár, és 24 % választotta „kartelleket belülről számolja fel” válaszlehetőséget. Érdekes kontraszt figyelhető meg: 23% szerint elősegíti az üzleti körülmények tisztulását, míg 20% szerint megrendíti az üzleti bizalmat. 62% nem tudja, hogy fordulna-e engedékenységi kérelemmel a versenyhivatalokhoz, ha lenne rá oka, míg egyértelmű igennel 29% válaszolt, és 3% jelezte, hogy kívárna néhány hónapot a kérelem benyújtása előtt. Összesen 32% viszonyul az engedékenységi politikához pozitívan. 42%-a tart attól, hogy versenytársai később *megtorlással* sújtják engedékenységi bejelentése miatt, de ugyanakkor jobbnak tartja, ha tisztul a piac a bejelentése eredménye révén.

Versenyprobléma esetén külső *jogi tanácsot* 67% nem vesz igénybe, míg 24% szükségesnek tartja azt. A válaszadók 85-95%-a jellemzően nem fordult versenyhatóságokhoz az elmúlt 10 évben azzal együtt, hogy 15% jelezte, hogy évente három versenyaggálllyal szembesül, 9% tíz. A versenysérelmek miatt elszenvedett *károk polgári perben* történő érvényesítése vonatkozásában 28% válasza volt egyértelműen pozitív hajlandóságú, ugyanakkor 28% soha nem gondolkozott még ezen a kérdésen. Összesen 38% volt azon válaszadók aránya, akik egyértelműen nem lépnének fel ilyen igénnyel. A visszajelzések szerint a *tendereken* nagyrészt

ugyanazok a cégek vesznek részt (58% szerint). Az Európai Unió más országaiból inkább nem jellemző (46% szerint), hogy lennének pályázók. A válaszadók a hivataloktól illetve a *Közbeszerzési Döntőbizottságtól* nem várnak előrelépést versennyel vagy tenderekkel kapcsolatos visszás ügyekben, többnyire nem fordulnak ezekhez a fórumokhoz, hanem közvetlenül igyekeznek rendezni a felmerült konfliktusokat.

Nagyarányban jellemzőek magyar partner- (83%) és magyar beszállítói (68%) kapcsolatok. Viszonylag magasabb azok aránya, akikre egyértelműen nem jellemző (40%) nemzetközi *üzleti kapcsolatok* megléte, jellemzőként 43% adott visszajelzést. Nemzetközi beszállítói kapcsolatok esetén az egyértelműen nemleges válaszadók aránya 29%, míg a legalább valamennyire jellemző válaszadók aránya 49%. A cég *stratégia* kialakítására az *anyavállalattal* rendelkező cégek (47%) nagyrészt (73%) szabad kezet kapnak. A stratégia megvalósításában mindössze 6% azoknak az aránya, akik nem kapnak szabad kezet.

A válaszadók 75%-a tart *versenytemájú tájékoztatást* cége alkalmazottainak ilyen jellegű igény felmerülésekor vagy felvételkor. A tájékoztatás bevezetésében 76% esetében a spontán, saját elhatározás játszott szerepet, 69% esetében a jogi szabályozás is, 49% esetében a bírságok és egyéb szankciók is, 43% esetében mások versenyjogi ügyei játszottak még szerepet. Érdemes kiemelni, hogy a vállalat policy, vagy az anyavállalat által támasztott elvárások illetve más vállalati kultúrához szokott munkatársak tájékoztatása is szerepet játszott egyes válaszadó cégek (22%) esetében.

A Transparency International a kérdőíves felmérés eredményeit elemezve ajánlásokat fogalmazott meg a cégek, a közszféra és a civil szektor felé.

A Transparency International a projekt eredményeit írásos formában osztotta meg az üzleti szektor képviselőivel 2010. november 30-án szervezett üzleti reggeli keretében. Az esemény díszvendége Navracsics Tibor közigazgatási és igazságügyi miniszter volt. A felmérés eredményei magyar és angol nyelven az alábbi linken érhetők el: <http://www.transparency.hu/verseny>

Annak érdekében, hogy elősegítsük a versenykultúra fejlődését, a versenyszabályokkal kapcsolatos tájékozottságot, valamint fenti kutatásunk eredményeit megosszuk az érintett szervezetekkel, workshopot szervezünk és a tájékoztatásra felhasználjuk a nyilvánosság eszközeit.

3. Sorolja fel a Programmal (annak eredményeivel) összefüggésben született tanulmányokat, kiadványokat, publikációkat, előadásokat stb.!

A program eredményeként az alábbi dokumentumok készültek, melyeket mellékletként csatolunk:

Naprakész online adatbázis, elérhetősége: www.gyh.transparency.hu/admin

„Versenykultúra felmérés – szakmai beszámoló”

„Versenykultúra felmérés kiegészítése, háttéranyag. Építőipari cégek visszajelzései”

„Versenykultúra felmérés kiegészítése, háttéranyag. Logisztikai cégek visszajelzései”

„A Transparency International Magyarország Versenykultúra felmérés 2010 alapján megfogalmazott ajánlásai”

„Versenykultúra felmérés 2010” prezentáció

„Competition Culture Survey 2010” prezentáció

Összesítve mutassa be a Program végrehajtásának költségeit!

(adatok forintban)	Saját forrás	Támogatás	Összesen
Személyi költségek		1.000.000	1.000.000
Dologi költségek	1.250.000	1.000.000	2.250.000
Eszközbeszerzések költségei			
Egyéb költségek		500.000	500.000
-			
Összes költség	1.250.000	2.500.000	3.750.000

Kelt: Budapest, 2010-12-15

.....
Kedvezményezett (képviselőjének
cégszerű) aláírása